

Voorstel v. d. heer v. Zuijlen v. Nyevelt omtrent het in werking brengen v. h. Reglement v. Orde der Kamer v. 5 Mei 1852.

[19. 4.]

VERSLAG der Commissie van Rapporteurs voor het bovengenoemd voorstel.

§ 1 Bij de overweging in de afdeelingen der Kamer (1) van het voorstel van den heer VAN ZUIJLEN VAN NYEVELT betrekkelijk het Reglement van Orde, verklaarde de meerderheid der aanwezige leden zich met het voorstel, zoo als het daar ligt, moeilijk te kunnen vereenigen. Het ging niet aan, meende men, nadat in 't vorig jaar na zeer langdurig overleg en eene beraadslaging van verscheidene dagen het tegenwoordig Reglement is vastgesteld, thans op eens weder tot dat van 1852 terug te keeren, zonder daarop eenige andere uitzondering toe te laten dan de nieuwe bepaling van art. 132, die het hervatten der werkzaamheden aan bij het einde eener zitting onafgedaan gebleven voorstellen des Konings betreft. Ook al wilde men aannemen, dat de gewijzigde bepalingen omtrent het onderzoek der wetsvoorstellen en den werkkring der commissien van rapporteurs geene voldoende uitkomsten hadden opgeleverd en dat het dus in aanmerking kwam, daaromtrent tot het vroeger stelsel terug te keeren of een ander te beproeven, dan zou het toch zeer verkeerd zijn, daarom aan andere verbeteringen, onmiskenbaar bij de laatste herziening in het Reglement gebracht, op eens weder vaarwel te zeggen. Sommige leden gingen verder en beweerden, dat het voorstel naauwelijks ontvankelijk te achten is. Art. 134 van het in werking zijnde Reglement bepaalt, dat dit Reglement vóór 1 Januarij 1874 wordt herzien. Ook blijkt hetgeen in de zitting der Kamer van 18 Maart 1872 door den heer VAN ZUIJLEN VAN NYEVELT zelf is gezegd, had die bepaling ten doel, om het nieuwe Reglement bij wijze van proefneming in te voeren, en bij het verstrijken van den termijn na te gaan, in hoever de daarin vervatte nieuwe voorschriften al dan niet moesten worden gehandhaafd. Men dacht daarbij aan eenen doorgaanden herzieningsarbeid, toe te vertrouwen aan eene door de afdeelingen te benoemen commissie van rapporteurs, geenszins aan het nemen van het initiatief door een enkel lid. In elk geval had men herziening van het Reglement van 1872, niet blooten terugkeer tot het Reglement van 1852 op het oog. Het thans gedane voorstel druischt dus in tegen art. 134, ook omdat het de uitvoering daarvan onmogelijk zou maken. Zelfs was het de vraag, of onder de bestaande omstandigheden van het regt, bij art. 133 van het Reglement ook aan bijzondere leden gegeven, buiten een geval van zeer dringenden spoed, dat hier niet bestaat, gebruik kon worden gemaakt. Zoo men thans tegen de voorgeschrevene herziening opzag, kon die tot

(1) Daarbij waren tegenwoordig de heeren: van Zuijlen van Nyevelt, Kappeyne van de Coppello, Fabius, Mackay, de Bruyn Kops, van den Heuvel, Blom, van Wassenaer van Catwijk, Wybenga, Schimmelpenninck, de Brauw, Schimmelpenninck van der Oije, Bergsma, Oldenhuis Gratama, Westerhoff, Kien, de Bieberstein, Jonckbloet, C. van Nispen tot Sevenaer, Messchert van Vollenhoven, van Zinnicq Bergmann, Smidt, van Loon, van den Berch van Heemstede, van Kerkwijk, Lenting, Insinger, Tak, van Baar, Nierstrasz, Begram, Hingst, van Akerlaken, de Jong, Teding van Berkhout, Kerens de Wijlre, Wintgens, de Ruiters Zylker, Arnolds, Cremers, Godfroi, Gevers Deynoot, Rombach, Sandberg, van Harinxma thoe Slooten, Lambrechts, de Roo van Alderwerelt, van Eck, van Naamen van Eemnes, van Reenen en Dam.

een later tijdstip, bij voorbeeld tot 1 Januarij 1875, worden verdaagd.

Over de reeds aangevoerde vraag, in hoeverre het nieuwe Reglement, wat den voorbereidenden arbeid aan wetsvoorstellen betreft, goed had gewerkt, heerschte verschil van gevoelen. Een deel der leden liet zich over die werking zeer ongunstig uit. Men had zich gevleid, zeide men, dat de zaken met meer spoed zouden worden behandeld, maar was in die verwachting teleurgesteld. Ten gevolge der noodzakelijkheid voor de commissien van rapporteurs om eerst de vraagpunten vast te stellen, waarover de Ministers zouden worden gehoord, daarna met hen daarover in schriftelijk of mondeling overleg te treden en dan het verslag op te maken, ging met het rijp worden van een wetsvoorstel voor de openbare beraadslaging dikwijls meer tijd verloren dan vroeger. Was het verslag uitgebragt, dan moest de beraadslaging soms worden uitgesteld, omdat de Regering nog eene nota van antwoord wilde indienen. Het overleg met de Regering in zijn nieuwen vorm had wel eens, in plaats van tot overeenstemming te leiden, tot botsing aanleiding gegeven. Van eene aanmerkelijk verbeterde voorbereiding der openbare beraadslaging door mededeeling van eigen inzichten der commissie van rapporteurs, was weinig of niets te bespeuren geweest en kon ook wel niet veel komen, zoolang het onmogelijk bleef, altijd het rapporteurschap aan specialiteiten toe te vertrouwen. Eindelijk waren onder de heerschappij van het nieuwe Reglement de klagen toegenomen, dat bij de overweging in de afdeelingen gemaakte bedenkingen of vragen om inlichting niet in de verslagen teruggevonden werden.

Door een ander deel der leden werd beweerd, dat de ongelegenheden, waarover men zich beklaagde, niet toe te schrijven waren aan de voorschriften van het nieuwe Reglement, maar daaraan, dat die voorschriften niet werden opgevolgd. Men had verslagen in het licht zien verschijnen, waarin de commissie van rapporteurs zich verontschuldigde, dat zij stellige bepalingen van het Reglement ter zijde had gesteld. Waar eene commissie van rapporteurs geheel en al in den geest van die bepalingen had gehandeld, was wel degelijk het gemeen overleg bevorderd, waren ondergeschikte quaestien afgesneden en had inderdaad eene goede voorbereiding der openbare beraadslaging plaats gehad. Als voorbeeld kon men zich op het verhandelde over de wetsontwerpen wegens de Amsterdamsche Kanaalmaatschappij, het voorstel van den heer DE ROO VAN ALDERWERELT tot herziening der wet omtrent het ontslag der officieren van de landmagt enz. en sommige wetsontwerpen van meer bepaald juridieken aard beroepen. De klagt, dat men onder het nieuwe stelsel aan bedenkingen of vragen, in de afdeelingen gemaakt of gedaan, geen genoegzaam regt liet wedervaren, was in zooverre ongegrond, als ook onder het Reglement van 1852 de commissie van rapporteurs bevoegdheid bezat om van het verhandelde in de afdeelingen alleen datgene openbaar te maken, wat zij noodig of nuttig oordeelde.

§ 2. In weerwil van dit verschil van gevoelen, kwam de meerderheid daarin overeen, dat de nieuwe wijze van werken voor begrootingswetten minder geschikt is. De aard der wetten of liever van de daartegen gemaakte bedenkingen, die dikwijls van specialen of ook wel van lokalen aard zijn, brengt mede, dat, zeer bijzondere gevallen uitgezonderd, mondeling overleg met de Ministers minder te pas komt, althans minder doel treft. In eene der afdeelingen meende men, dat hierin, zonder aanmerkelijke wijziging van het nieuwe stelsel, gemakkelijk ware te voorzien. In art. 32 van het Reglement ware achter de zinsnede: » Het overleg geschiedt mondeling of schriftelijk » in te lasschen: » Voor begrootingswetten heeft het overleg altijd schriftelijk plaats ». Dan bleef het stelsel verder behouden en werd ook omtrent elke begrootingswet slechts één aaneengeschakeld verslag uitgebragt. Tot de bezwaren tegen het Reglement van 1852 behoorde dan toch, dat betrekkelijk ieder wetsvoorstel een stapel afzonderlijke schrifturen, onder de benaming van Voorloopig Verslag, Memorie van Antwoord en Eindverslag, in 't licht werden gezonden.

In de andere afdeelingen zag men de zaak eenigzins anders in. Men meende daar, dat, althans wat begrootingswetten betreft, het voorstel van den heer VAN ZUIJLEN VAN NYEVELT een goed element bevatte en dat daaromtrent eenvoudig tot het vroegere Reglement moest worden

Voorstel v. d. heer v. Zuijlen v. Nyevelt omtrent het in werking brengen v. h. Reglement v. Orde der Kamer v. 5 Mei 1852.

teruggekeerd. Zulk een bloote terugkeer, zij het dan ook in een bepaald opzigt, had wel iets aanbevelenswaardigs. Daardoor werden beraadslagingen over de te maken veranderingen zooveel mogelijk afgesneden. Er waren toch zeer vele leden, die ofschoon tegen de gave aanneming van het voorstel gestemd, de bedoeling, die daaraan ten grondslag lag, toejuichten. Huns inziens ware het allezins af te keuren, dat de Kamer op nieuw in deze zitting een aanmerkelijk deel van haren kostbaren tijd aan eene beraadslaging over de herziening van het Reglement van Orde besteedde. In de behoefte tot wijziging van bestaande bepalingen, die minder gelukkig werken, moet worden voorzien; maar alle niet volstrekt noodige omslag behoort daarbij te worden vermeden.

§ 3. Gesterkt door dit in de afdeelingen uitgedrukt gevoelen heeft de Commissie van Rapporteurs vrijheid gevonden, den 23sten September ll., toen de begrooingswetten voor 1874 op het punt stonden van bij de Kamer in behandeling te worden genomen, het voorstel te doen om in afwachting van haar verslag te bepalen, dat met opzigt tot het onderzoek dier wetten in de afdeelingen voorloopig de voorschriften van art. 29 tot en met 36 van het oude Reglement van Orde zouden worden toegepast. Dat voorstel is dadelijk, zonder iemands tegenzeggen, aangenomen.

In die wijze van aanneming lag het bewijs, dat de Kamer van het denkbeeld, dat aan het voorstel van den heer VAN ZUIJLEN VAN NYEVELT ten gronde lag, — het zooveel mogelijk afsnijden namelijk van tijdroovende beraadslagingen over de herziening van het Reglement, — geenszins afkeerig was. De Commissie van Rapporteurs acht zich dien ten gevolge bevoegd, thans nog een stap verder te gaan. Zij geeft in bedenking om het nieuwe Reglement van Orde definitief in te voeren, met de volgende daarin te brengen wijzigingen, welke noodzakelijkheid haar voorkomt door de ondervinding genoegzaam gebleken te zijn.

Art. 1. De redactie van dit artikel is niet geheel voldoende. Het oudste lid in jaren bekleedt het voorzitterschap niet enkel in de eerste vergadering na de opening, maar ook in de volgende, waarin hij zijn zetel inruimt aan den door den Koning benoemden voorzitter. Ook is het geval niet voorzien, dat het oudste lid in jaren, ten gevolge van zijnen gezondheidstoestand, verhinderd wordt het tijdelijk voorzitterschap te bekleeden. Het oudste aanwezige lid moet dan in zijne plaats optreden. Van daar de hierachter voorgestelde, veranderde redactie van het artikel, waaraan de Commissie van Rapporteurs zich hier en vervolgens, voor zoover dit noodig is, gedraagt.

Art. 3. De ondervinding heeft geleerd, dat het, bij eene vernieuwing der Kamer voor de helft, eenige moeilijkheid inheeft, twee commissien voor het onderzoek der geloofs-brieven, elk van vijf leden, zamen te stellen. Terugkeer tot het getal drie van het vorig Reglement schijnt daarom gewenscht. Zelfs wanneer de vragen, die omtrent de geldigheid eener verkiezing rijzen, van ingewikkelden aard zijn, iets dat in de laatste jaren niet voorkwam, is het kleiner getal genoegzaam.

Art. 14. Hoewel te regt, ook om den wille van het geven van een goed voorbeeld, tegen de vermeerdering van het ambtenaarspersoneel der Kamer wordt opgezien, vereenigt zich de Commissie met den bij eene vroegere gelegenheid door een groot aantal leden geuiten wensch, dat de weg tot benoeming van een tweeden commies-griffier open blijve. Onder bepaalde omstandigheden kan het belang der dienst vorderen, dat er een tweede ambtenaar zij, die den griffier kan vervangen. Men denke bijv. aan ziekte van den griffier of van den commies-griffier in het drukste van den tijd, zoo als gedurende de behandeling der begrooingswetten. Ofschoon men dit niet te zwaar wil laten wegen, mag toch niet over 't hoofd worden gezien, dat de waarneming der betrekking van commies-griffier voor bekwaame jongelieden eene uitstekende politieke leerschool is.

Art. 21. Uit het laatste lid van dit artikel moeten de woorden: „gedurende dezelfde zitting der Kamer ingekomen”

wegvallen. Uit die bijvoeging ware af te leiden, dat de afdeelingen van een vorig zittingjaar niet kunnen herleven. Zoo lang het beginsel gehandhaafd bleef, dat sluiting der zitting voor voorstellen des Konings stuiting der werkzaamheden medebrengt, kon slechts hoogst zeldzaam aan het weder oproepen dier oude afdeelingen behoefte bestaan. Thans, nu ook de onafgedane voorstellen des Konings na de sluiting aanhangig blijven, is zulk eene oproeping nu en dan noodzakelijk. Zelfs de verzending van een nieuw ingekomen voorstel aan de afdeelingen van het vorig zittingjaar kan onder bepaalde omstandigheden noodzakelijk zijn.

Art. 25. Ofschoon geen verandering in dit artikel wordt voorgesteld, mag de Commissie niet verhehlen, dat in haren boezem eene minderheid het denkbeeld voorstond, om den rapporteur eerst te benoemen na den afloop der algemeene beschouwingen over het voorstel in de afdeelingen. Van die verandering zou het noodwendig gevolg zijn, dat een van de leden der afdeeling met de taak werd belast om meer bepaald aantekening te houden van hetgeen over het voorstel in 't algemeen wordt in 't midden gebragt. De latere benoeming des rapporteurs zou het voordeel aanbieden, dat de leden vooraf ieders oordeel over het voorstel hadden gehoord, en dus in overeenstemming met die geuite gevoelens de keuze zouden kunnen doen. De rapporteur zou dien ten gevolge meer bepaald vertegenwoordiger zijn van de meerderheid der afdeeling; wat thans, nu men bij het doen der benoeming op eene onderstelling afgaat of zich door partijkleur laat leiden, niet altijd het geval is. De meerderheid der Commissie ontkende niet, dat het denkbeeld eene aanbevelenswaardige zijde had, maar werd door de bezwaren, aan de uitvoering verknocht, van het omhelzen daarvan teruggehouden. Voor die uitvoering wordt het weder optreden van een secretaris der afdeeling vereischt. Maar juist die secretarissen zijn een der struikelblokken voor de goede werking van het Reglement van 1851 geweest. Men achtte de opdracht van zoodanige werkzaamheid strijdig met bestaande gewoonten en met de gelijkheid der leden onderling. De taak van den secretaris was dan toch ook inderdaad zeer ondankbaar. Om die naar eisch te vervullen is het diep doordringen in het onderwerp noodzakelijk; zoodat, wilde men het stelsel goed doen werken, in strijd met hetgeen onder het Reglement van 1851 regel was, voor ieder voorstel van eenig aangelang een bepaalde secretaris zou moeten worden benoemd. Om van dien secretaris geene vergeefsche moeite te vergen, zou men er alligt toe komen, hem tot rapporteur te benoemen, waardoor het doel der verandering zou worden gemist. Bovendien zal het slechts zeer zeldzaam voorkomen, dat de afdeeling zich omtrent de zienswijze van den bij den aanvang van het afdeelingsonderzoek benoemden rapporteur bedriegt en dus eene verkeerde keuze doet. Gewoonlijk zijn de leden van den beginne af met de algemeene denkbeelden hunner ambtgenooten over een belangrijk voorstel genoegzaam bekend en in menig geval doet speciale kennis van het onderwerp de schaal overslaan.

Artt. 32—36. Bij het bespreken der hier in aanmerking komende hoofdvraag, namelijk welke wijze van werken aan de commissien van rapporteurs moest worden voorgeschreven, of liever hoe de voorbereiding der openbare beraadslaging over een wetsvoorstel moest plaats hebben, openbaarden zich in den boezem onzer Commissie twee uiterste gevoelens.

Een der leden, van oordeel dat het er bovenal op aankwam om het verhandelde in de afdeelingen volledig en zonder terughouding te doen kennen, was niet vreemd van het denkbeeld, dat tot het stelsel der oude processen-verbaal van het verhandelde in de afdeelingen moest worden teruggekeerd. Die processen-verbaal zouden dan, gelijk dit vóór 1842 plaats had, aan de Regering worden medege-deeld; terwijl na het ontvangen van haar antwoord op de gemaakte bedenkingen, eene commissie van rapporteurs of andere vertegenwoordigers der afdeelingen in een centraal verslag den stand der overweging zouden doen kennen. Het kostte echter weinig moeite om te doen gevoelen, dat door dien terugkeer tot een sedert lang verlaten stelsel niet eens het hoofddoel zou bereikt worden dat men daarbij op het oog had. Ook tijdens het opmaken der processen-verbaal werd geklaagd, dat daarin niet alle geopperde

Voorstel v. d. heer v. Zuijlen v. Nyevelt omtrent het in werking brengen v. h. Reglement v. Orde der Kamer v. 5 Mei 1852.

bedenkingen werden opgenomen. Die stukken waren overigens ten gevolge der onvermijdelijke herhaling van het reeds eenmaal gezegde nauwlijks leesbaar en konden reeds daarom geen goeden grondslag voor de openbare beraadslaging opleveren.

Aan den anderen kant werd met warmte in den boezem der Commissie het stelsel van geheel zelfstandige rapporteurs voorgestaan en tevens beweerd, dat de daartegen geopenperde bezwaren zeer wel voor oplossing vatbaar waren, namelijk door toepassing van het boven aangegeven denkbeeld om weder door de afdeelingen secretarissen te doen benoemen, die alleen met de optekening der algemeene beschouwingen werden belast.

De meerderheid der Commissie, zonder terug te willen treden in hetgeen vroeger en later voor en tegen dit stelsel is aangevoerd, meende echter, dat het, ook met het oog op de tegenwoordige stemming der Kamer, niet raadzaam was daartoe terug te keeren. Dit nam echter niet weg, dat, ook naar het gevoelen dier meerderheid, voor eene goede voorbereiding der openbare beraadslaging bloote mededeeling door de Commissie van Rapporteurs van hetgeen in de afdeelingen is voorgevallen, geenszins voldoende is. Die Commissie behoort, als zij inderdaad de Kamer wil voorlichten, wel degelijk tot zekere hoogte zelfstandig te werk te gaan. De uitslag van het afdeelings-onderzoek is voor haar het uitgangspunt; maar zij moet tevens eene opzettelijke studie van het wetsvoorstel maken; de punten waar het op aankomt, in het licht stellen; daarover een eigen oordeel vellen, door overleg met de Regering gerezene hoofdbedenkingen uit den weg trachten te ruimen en ten slotte, gewapend met de meer bijzondere kennis die zij zich van het behandelde wets-ontwerp heeft eigen gemaakt, de wijzigingen voorstellen die zij nuttig of noodig oordeelt. Het vorig Reglement, waardoor hier verstaan wordt het Reglement dat tot 15 April 1872 in werking was, had reeds die strekking. Ook daarbij werd van eigen opmerkingen der rapporteurs die geen onderwerp van overweging in de afdeelingen hadden uitgemaakt, gewag gemaakt (art. 30), werd het in overleg treden met de Regering omtrent de punten van overweging voorgeschreven (art. 33) en uitdrukkelijk bepaald, dat het eindverslag het eigen oordeel der commissie omtrent de punten, in de gewisselde stukken behandeld, mitsgaders de ontwerpen der raadzaam geachte wijzigingen behelzen zou (art. 35). Maar dat Reglement is geenszins altijd naar geest en letter opgevolgd. Het nieuwe Reglement van 1872 had dan ook vooral de strekking om de commissien van rapporteurs nauwer aan de nakoming harer verplichtingen te binden; haar tot gezette overweging van hetgeen tot eene juiste kennis en waardering van het wetsvoorstel in aanmerking komt, te nopen. Men wilde door het voorschrijven van een meer bepaalden vorm voor het Verslag leven schenken aan te dikwijls ter zijde gelatene bepalingen.

Intusschen heeft, gelijk uit het voorafgaande blijkt, ook het nieuwe Reglement niet algemeen voldaan. Men verwijt daaraan, dat door de opvolging der daarin vervatte voorschriften de afdoening van zaken, in plaats van bevorderd, soms vertraagd wordt, en dat de toepassing dier voorschriften op begrotingswetten nadeelen oplevert, die, wat deze wetten betreft, voorloopig tot het oude Reglement hebben doen terugkeeren. Van de andere zijde wijst men op de gunstige uitkomsten, die, vooral waar het meer ingewikkelde wetsvoorstellen geldt, door getrouwe opvolging der voorschriften van het nieuwe Reglement verworven zijn. Betere voorbereiding der openbare beraadslaging is verkregen. Het met de Regering gehouden voorafgaand overleg over door de Commissie van Rapporteurs bepaald aangewezene punten heeft goede uitkomsten opgeleverd.

Bij dezen strijd van meeningen gelooft de Commissie in den geest der Kamer te handelen, wanneer zij een middenweg aanraadt, hoofdzakelijk daarin bestaande, dat het aan de keus der commissie van rapporteurs wordt overgelaten, of zij hare werkzaamheid naar het hoofdbeginsel van het oude, dan wel naar dat van het nieuwe Reglement wil inrichten.

Volgens de door ons voorgestelde redactie der hier in aanmerking komende artikelen, kan de Commissie onmiddellijk het verslag vaststellen (art. 32). Even als tot dusver zal dit plaats hebben als het wetsvoorstel is van eenvoudigen aard en noch bij het afdeelingsonderzoek, noch bij

de overweging in den boezem der Commissie van Rapporteurs tot bedenkingen aanleiding gegeven heeft. Ook wanneer die bedenkingen niet van overwegend belang zijn en bij de openbare beraadslaging gemakkelijk van de zijde der Regering kunnen worden opgelost, beveelt deze wijze van werken zich aan. Ofschoon ook op deze verslagen het algemeen voorschrift van art. 35 toepasselijk is, spreekt het van zelf, dat zij eenvoudig en beknopt kunnen worden ingerigt.

In geval het onmiddellijk vaststellen van het verslag niet in aanmerking komt, zal de commissie van rapporteurs, nadat onderling mededeeling is gedaan van al hetgeen in de afdeelingen is aangemerkt, behandeld of verlangd en nadat over de op te nemen punten is beslist (art. 30), de vraag hebben uit te maken, of een voorloopig verslag zal worden uitgebragt, dan wel of de nieuwe wijze van werken zal worden gevolgd. Bij begrotingswetten, welk woord in een ruimen zin wordt verstaan, zoodat daaronder ook wetten tot wijziging of aanvulling eener begroting begrepen zijn, wordt echter het opmaken van een voorloopig verslag, ingeval het verslag van art. 35 niet dadelijk kan worden vastgesteld, gebiedend voorgeschreven. In hoever het stelsel ook op andere wetsvoorstellen zij toe te passen, zal vooral afhangen van de overweging, waarvan het 2de lid van art. 30 spreekt. De commissie van rapporteurs kan zich toch ook hier niet beperken tot bloote mededeeling van het verhandelde in de afdeelingen. Zij moet, indien dit voor eene juiste kennis en waardering van het wetsvoorstel in aanmerking komt, hare eigene opmerkingen of oordeelvellingen daarbij voegen. Na het vaststellen van het voorloopig verslag wordt dit gedrukt, aan de leden rondgedeeld en aan de Regering toegezonden (art. 36). Evenzoo wordt gehandeld met de memorie van antwoord. Wanneer uit die memorie blijkt, dat er punten zijn overgebleven, die nog niet genoegzaam zijn opgelost of meer bijzonder voor mondelinge behandeling vatbaar zijn, kan de commissie, ook bij deze wijze van werken, een mondeling overleg met den betrokken Minister uitlokken. Het voorgestelde art. 33 is toch van algemeene toepassing. De uitkomsten van dat overleg worden in het verslag, dat de voorbereidende werkzaamheden sluit en waaraan wij dien naam liever dan dien van *eindverslag* gegeven wenschten te zien, medegedeeld, met al hetgeen verder tot eene goede voorbereiding wenschelijk wordt geacht en met de ontworpen wijzigingen, die de commissie raadzaam oordeelt (art. 35). Ook het verslag wordt onaidellijk gedrukt en rondgedeeld. Deze wijze van werken, het valt niet te ontkennen, heeft het nadeel, dat omtront één en hetzelfde onderwerp verschillende afzonderlijke schriften met korte tusschenpoozen worden openbaar gemaakt, en dat dus een aaneengeschakeld, goed geordend verslag omtrent het verhandelde ontbreekt. Daar tegenover staat echter, dat als de leden der Kamer niet op eens, maar van lieverlede met hetgeen over het voorstel wordt verhandeld, worden bekend gemaakt, overlading wordt voorkomen. Bovendien kan het tot bespoediging leiden, als de commissie van rapporteurs voor het vaststellen van haar verslag het tijdstip niet behoeft af te wachten, dat alles is afgelopen, maar reeds dadelijk haar voorloopig verslag in de wereld zendt.

De andere wijze van werken zal, naar men zich vleijen mag, door de commissie van rapporteurs vooral op meer belangrijke en tevens ingewikkelde wetsvoorstellen worden toegepast. Overleg met de Regering over bepaalde punten staat daarbij op den voorgrond. Die punten vloeijen voort uit de overweging van art. 30, het tweede lid, welke overweging uit den aard der zaak samenhangt met de onderlinge mededeeling in de commissie van rapporteurs van hetgeen in de afdeelingen is aangemerkt, behandeld of verlangd. Na de vaststelling der punten worden zij aan den betrokken Minister ter beantwoording verzonden, tenzij het mondeling overleg daarover van art. 33 noodig wordt gekeurd. In art. 32 is uitdrukkelijk bijgevoegd, dat de punten „behoorlijk toegelicht” moeten zijn. Daardoor, meenen zij, vervalt alle mogelijk bezwaar tegen eene beantwoording van de zijde des Ministers, en wordt dus het gevaar van botsing, waarvan men gesproken heeft, voorkomen. In de wijze van toelichting is de commissie van rapporteurs vrij: geheele of gedeeltelijke mededeeling der uitkomsten van het afdeelingsonderzoek is dus, indien dit

werkelijk tot toelichting dienen kan, niet uitgesloten, en zelfs blijkens de ondervinding in vele gevallen raadzaam. Heeft de commissie van rapporteurs het regeringsantwoord op de punten van overleg ontvangen, dan maakt zij dat antwoord tot een onderwerp van gezette overweging, vestigt daarover haar oordeel en deelt dit met het antwoord zelf mede in het verslag, volgens art. 35 op te maken. Op gelijke wijze wordt met de uitkomsten van het mondeling overleg van art. 33 gehandeld. Even als dit thans plaats had is het wenschelijk, dat het verslag aanvangt met eene beknopte uiteenzetting van de strekking der voordragt en van de daarin vervatte bepalingen: de lezer wordt daardoor op de hoogte van het onderwerp gebracht. Het verslag behelst verder een overzicht van het verhandelde in de afdelingen; eene ontvouwing der hoofdbedenkingen en van het daarover gehouden overleg, zoowel als al hetgeen de commissie tot regt begrip der zaak entot eene goede voorbereiding der openbare beraadslaging meent te moeten aanvoeren. Ook bij dit verslag worden de ontwerpen der raadzaam geachte wijzigingen gevoegd. Het behoort, zal het aan het doel beantwoorden, zoodanig te zijn ingerigt, dat elk hoofdpunt, elk met het voorstel in verband staand vraagstuk, afzonderlijk beschouwd, toegelicht en met hetgeen daarover is voorgevallen, achtereen afgehandeld te worden.

Terwijl wij de vrijheid nemen overigens naar de voorgestelde redactie der artt. 32—36 te verwijzen, meenen wij nog te moeten doen opmerken, dat daarbij in twee opzichten van het thans in werking zijnde Reglement afgeweken en tot vroegere beginselen terug gekeerd is. Art. 32 van het tegenwoordig Reglement maakt het mondeling overleg met den Minister over bepaalde punten afhankelijk van diens toestemming. Vroeger werd die toestemming niet gevorderd. Men heeft steeds gemeend, dat als eene commissie van rapporteurs zoodanig overleg verlangde, de Minister zich niet zou onttrekken. Door het stellen der voorwaarde van toestemming wordt, zonder volstreekte noodzakelijkheid, een regt der Kamer of van hare gedelegeerden prijs gegeven. Van daar dat uit het nieuwe art. 33 de woorden: „met diens toestemming” zijn weggelaten.

In de tweede plaats hebben wij de bepaling van art. 35 van het bestaande Reglement doen weg vallen, volgens welke bij het verslag der commissie van rapporteurs eene lijst gevoegd werd der namen van de leden, die tegenwoordig waren bij het onderzoek in de afdelingen. In zover men door die vermelding tot getrouwe opkomst in de afdelingen heeft willen nopen, heeft het voorschrift weinig of geen vruchten opgeleverd. Aan den anderen kant heeft men nu en dan praktische moeilijkheden ontmoet om uit te maken, welk lid bij het onderzoek van een bepaald wetsontwerp al dan niet in zijne afdeling is tegenwoordig geweest. Bij den aanvang der werkzaamheden wordt eene presentielijst aangeboden en daarop meestal geteekend. Maar dit belette niet, dat, als verscheidene wetsontwerpen aan de orde waren, wel eens onzekerheid heerschte of bij het onderzoek van één daarvan een bepaald lid tegenwoordig was gebleven. De zaak is niet gewichtig genoeg om daarover reclames uit te lokken en openbaar te maken.

Art. 52. De ondervinding heeft, vooral ook gedurende de beraadslaging over de Staatsbegroting voor 1874, geleerd, dat de bepaling geen doel treft, volgens welke bij de algemeene beraadslaging geen lid meer dan eenmaal het woord voert, tenzij de Kamer daartoe verlof geeft. Men meende een middel gevonden te hebben om de beraadslaging te bekorten, maar rekende er niet genoeg op, dat wanneer een lid vraagt om ten tweeden male het woord te voeren, de meerderheid der Kamer niet ligt zoo weinig inschikkelijk zal zijn, dat zij dat verlof weigere. Laat zich dit niet onderstellen, dan kan het voorschrift tot niets anders dan tot nooddelooze en tijdroovende hoofdelijke stemmingen leiden. Ook hier dus stellen wij terugkeer tot art. 52 van het oude Reglement voor.

Art. 67. Twijfel is wel eens gerezen, of eene wijziging door minstens vijf leden of door eene commissie van rapporteurs voorgesteld, nog vóór zij in beraadslaging wordt gebracht, de gewone ondersteuning van andere leden behoeft. De aanvulling van het artikel strekt om dientwijfel op te heffen. Men heeft in den eisch der ondersteuning van vijf leden een waarborg tegen onbekookte amende-

menten gezocht. Wanneer de commissie van rapporteurs of een genoegzaam aantal leden de wijziging voorstelt, komt zulk een waarborg niet te pas of liever moet het bestaan daarvan worden aangenomen.

Nog eene andere aanvulling van het artikel is wenschelijk. Volgens art. 52 heeft de voorsteller eener wijziging het regt om zoo dikwijls het woord te voeren als hij goedvindt. Wanneer er verscheidene voorstellers zijn en dus ieder hunner op zijne beurt als verdediger kon optreden, en dat wel zoo dikwijls als hij daartoe aanleiding vond, zou van het regt om bij herhaling over hetzelfde onderwerp het woord te voeren een gebruik kunnen worden gemaakt, dat de beraadslaging al te zeer verlengde. Het bezwaar wordt weggenomen door het meer bepaald aanwijzen van een der voorstellers als verdediger van het amendement.

Art. 68. In sommige gevallen kan het voor de Kamer van groot nut zijn, dat zij, alvorens over eene voorgestelde wijziging te beslissen, daaromtrent de commissie van rapporteurs raadplege of zich door deze late voorlichten. Die commissie moet geacht worden meer bepaald in de bijzonderheden van het wetsontwerp doorgedrongen te zijn en dus de aannemelijkheid der wijziging het best te kunnen beoordeelen. De bijvoeging tot het artikel strekt om tot die voorlichting der commissie van rapporteurs den weg te banen. Er wordt daarbij ook van het uitbrengen van een schriftelijk verslag gesproken; hetgeen natuurlijk alleen te pas zal komen, als de wijziging van ingewikkelden aard is of op een aantal wetsbepalingen haren invloed zou doen gevoelen.

Art. 71. Het geval heeft zich voorgedaan, dat een wetsvoorstel van onvangrijken aard gedurende de beraadslaging zoodanig gewijzigd werd, dat het verband tusschen de onderscheidene bepalingen in meerdere of mindere mate verbroken was, of zelfs dat wijzigingen waren aangenomen, met de algemeene strekking der wet moeijelijk overeen te brengen. Indien aan het nieuw voorgestelde toevoegsel van art. 68 gevolg wordt gegeven, zal die uitkomst niet ligt meer te vreezen zijn. De commissie van rapporteurs zal dan toch in de gelegenheid zijn geweest, meer opzettelijk den invloed van voorgestelde amendementen op den samenhang van het wetsvoorstel na te gaan, en indien werkelijk gevaar van het verbreken van dien samenhang bestaat, bij tijds waarschuwen. Ook dan nog echter is het geval denkbaar. Doet het zich werkelijk voor, dan is het van wezenlijk belang, dat de Kamer, alvorens zij bij eindstemming beslist, door de commissie van rapporteurs omtrent den toestand, waarin het voorstel is gebracht, en dus ook omtrent de al of niet aannemelijkheid daarvan na de voorgestelde wijzigingen, worde ingelicht, of wel dat eene overweging daarvan in de afdelingen plaats hebbe. Daar de commissie van rapporteurs het niet altijd over den invloed der aangenomene wijzigingen eens zal zijn, zal zij bij haar verslag ook aan het gevoelen eener minderheid regt moeten doen wedervaren. In elk geval zal de Kamer, indien de door ons aan het artikel toegevoegde zinsneden worden goedgekeurd, niet dan met volkomene kennis van zaken tot de eindstemming overgaan. Die toevoeging heeft soortgelijk doel, als men in andere wetgevende vergaderingen door eene tweede lezing van het voorstel of door eene tweede stemming over amendementen tracht te bereiken.

Art. 134. Nu de Kamer in hare zitting van 19 December 11. bepaald heeft, dat het tegenwoordig Reglement van Orde tot 1 Mei 1874 in werking blijft, behoort het in werking treden van het gewijzigde Reglement op datzelfde tijdstip te worden bepaald. Erlangen de door ons voorgestelde wijzigingen spoedig de goedkeuring der Kamer, dan kan dat tijdstip worden vervroegd.

Na het opmaken van bovenstaand verslag heeft de Commissie van Rapporteurs gemeend, daarvan alsmede van den tekst der daarin bedoelde wijzigingen in het Reglement van Orde, mededeeling te moeten doen aan den voorsteller, den heer VAN ZUIJLEN VAN NYEVELT en van hem, onder dagteekening van den 8sten Januarij jl. het volgend antwoord ontvangen:

Voorstel v. d. heer v. Zuijlen v. Nyevelt omtrent het in werking brengen v. h. Reglement v. Orde der Kamer v. 5 Mei 1852.

» De ondergeteekende heeft de eer gehad te ontvangen de missive, dd. 31 December jl. van den voorzitter der Commissie van Rapporteurs over zijn voorstel betreffende het Reglement van Orde.

» De Commissie gelieve voor die mededeeling zijn meesten dank aan te nemen; zij heeft hem aanleiding gegeven tot het nevensgaande schriftelijk antwoord en eene wijziging van zijn voorstel.

» Hij neemt de vrijheid een en ander aan het welwillend oordeel der Commissie te onderwerpen. Hoewel hij persoonlijk niet ongenegen zoude zijn geweest het voorstel der Commissie, in zijne conciliatoire strekking, gaaf aan te nemen, heeft hij over eenige bezwaren niet kunnen heenstappen en meent hij in den geest van de Kamer te handelen, door de gelegenheid open te stellen, om bij stemming het punt, waarover het meest verschil van gevoelen bestaat, te doen uitmaken.

» Na het drukken en openbaar maken van hetgeen over en weder is in het midden gebragt, schijnt alle breedvoelige mondelinge wisseling van gedachte in openbare zitting te zullen kunnen worden vermeden. Overigens neemt de ondergeteekende de vrijheid zich aan den inhoud zijner nota te gedragen.

VAN ZUIJLEN VAN NYEVELT."

De bij dezen brief gevoegde nota was van den volgende inhoud:

» Blijkens het Verslag, hetwelk de Commissie van Rapporteurs wel aan den ondergeteekende heeft willen mededeelen, is de meerderheid der leden, die het onderzoek over zijn voorstel betreffende het Reglement van Orde in de sectien hebben bijgewoond, niet gezind, zonder op de verbeteringen te letten die het nieuwe Reglement van Orde heeft aangebragt, eenvoudig tot het oude terug te keeren. Eene dergelijke uitkomst was dan ook niet te verwachten, zoodra de Kamer er niet tegen opzag het geheele Reglement in de sectien te behandelen.

» Bij het indienen van het voorstel stond men op een ander standpunt; slechts 30 van de tegenwoordige leden der Kamer hadden zich vóór het nieuwe Reglement verklaard en zelfs deze voorstanders kwamen er voor uit, dat het niet geheel aan de verwachting had beantwoord, zoodat de vraag gewettigd was, of de meerderheid der Kamer niet aan het oude boven het nieuwe Reglement de voorkeur gaf, en gezind zoude zijn eenige verbeteringen van ondergeschikt belang prijs te geven, ter wille eener spoedige beslissing, vóór dat het onderzoek der begrootingen in de sectien aanving.

» Deze vraag, onder die omstandigheden aan het oordeel der Kamer te onderwerpen, was de leidende gedachte van het voorstel van den ondergeteekende. Uit het besluit der Kamer op den 24sten September jl. genomen, om de begrootingen volgens het oude Reglement te onderzoeken, bleek, dat de voorsteller, althans op dat punt, omtrent de zinswijze der Kamer niet had misgetast; maar er moet tevens uit worden opgemaakt, dat hij welligt de waarde, die de Kamer aan sommige bepalingen van het nieuwe Reglement hechtte, had onderschat.

» Het zoude naar aanleiding van een en ander thans op den weg van den voorsteller liggen, om, gebruik makende van de aanmerkingen in de sectien in het midden gebragt, de nadere wijzigingen voor te stellen, die volgens hem in het oude Reglement als verbeteringen zouden kunnen worden opgenomen, zonder echter van de hoofdbeginselen van dit Reglement af te wijken.

» De ondergeteekende meent echter in het belang eener geregelde beraadslaging dezen weg niet te moeten bewandelen, en er de voorkeur aan te moeten geven om, op het voetspoor der Commissie van Rapporteurs, het nieuwe Reglement als uitgangspunt der voor te stellen wijzigingen aan te nemen.

» Eene gelijktijdige beraadslaging toch van twee voorstellen, het eene op het oude, het andere op het nieuwe Reglement gegrond, zou licht tot verwarring aanleiding geven, eene verwarving, die niet geheel is kunnen vermeden worden, toen in de maand Maart 1872, de beraadslagingen gevoerd werden over een gewijzigd concept door

eene commissie van vijf leden ontworpen en een concept-reglement afkomstig van de Commissie van Rapporteurs.

» Het is den ondergeteekende trouwens volstrekt niet te doen om naar de eer van het vaderschap van een nieuw Reglement van Orde te dingen, hij beoogt slechts om tot het invoeren van een bruikbaar en deugdelijk Reglement iets bij te dragen. Hij acht het dan ook overbodig hier iets verder bij te voegen om zijn oorspronkelijk voorstel tegen de gemaakte bedenkingen te verdedigen; uit den loop die de zaak genomen heeft, blijkt genoegzaam dat zijn initiatief aanvankelijk geene slechte vruchten gedragen heeft en dat het door de ijverige medewerking der Commissie van Rapporteurs beloofd tot een voldoende nitslag te zullen leiden.

» Met uitzondering van het voorgestelde omtrent de voorbereidende werkzaamheden in de sectien, zoude de ondergeteekende zich met de door de Commissie aanbevolene wijzigingen wel kunnen vereenigen; hij meent echter de taak om die wijzigingen zoo noodig te verdedigen, zonder onbescheidenheid van de Commissie niet te mogen overnemen; hij zal evenwel nog eenige andere artikelen bespreken, die voor ondergeschikte verbeteringen vatbaar schijnen.

» Volgens eene letterlijke opvatting van art. 25 zoude ook dan, wanneer de voorzitter eener afdeeling aanwezig is, het oudste lid het voorzitterschap moeten waarnemen indien de tweede voorzitter rapporteur is, hetgeen blijkbaar de bedoeling niet is; buitendien past de bepaling omtrent het voorzitterschap beter in art. 17 dan in art. 25. Het schijnt dus aanbeveling te verdienen achter art. 17 de volgende zinsnede te voegen: »Dezelfde plaatsvervangende wordt in acht genomen, indien de voorzitter of de tweede voorzitter tot rapporteur benoemd is" en dan uit art. 25 weg te laten de woorden: »De voorzitter der afdeeling is tot rapporteur benoembaar. De tweede voorzitter leidt in dit geval de beraadslaging. In geval de tweede voorzitter rapporteur is, wordt hij vervangen door het in jaren oudste aanwezige lid."

» De bepaling van art. 39 wordt niet toegepast omdat de toepassing het verlies van een dag voor de werkzaamheden ten gevolge heeft; indien echter de gelegenheid open bleef om later, nadat de namen der afwezigen zijn voorgelezen en van de ingekomene stukken is kennis gegeven, met de aan de orde gestelde onderwerpen voort te gaan, zoodra het noodig aantal leden aanwezig was, zoude aan het geregeld openen der vergadering op den bepaalden tijd beter de hand kunnen gehouden worden. Welligt ware dit wenschelijke doel te bereiken door de laatste zinsnede van het artikel te lezen als volgt: »De bijeenkomst wordt daarna door den voorzitter tot nadere bijeenroeping uitgesteld, tenzij tusschentijds de lijst door het vereischte aantal leden mogt zijn geteekend."

» Uit art. 43 zoude tot bekorting der werkzaamheden het gebiedend voorschrift kunnen wegvallen, om alle besluiten en mededeelingen der Regering te doen voorlezen ten ware de Kamer dit niet noodzakelijk oordeelt. Het oordeel over die noodzakelijkheid ware beter aan den Voorzitter overgelaten.

» In de tweede paragraaf van het artikel zouden dan de woorden: »Hij doet alle besluiten en mededeelingen van de Regering ontvangen voorlezen ten ware de Kamer dit niet noodzakelijk oordeelt", vervangen kunnen worden door de volgende: »Hij doet, zulks noodig achtende, de besluiten of mededeelingen van de Regering ontvangen voorlezen."

» Mogt de Commissie, in haar stelsel van verbetering van het nieuwe Reglement, die wijzigingen willen overnemen, het zal den ondergeteekende aangenaam zijn; mogt dit echter niet het geval zijn, zal hij ook daarin berusten, nog steeds, blijkens het Verslag, met zeer vele leden van gevoelen zijnde dat bij de tegenwoordige horzienting moet worden vermeden in de wijdloopige beraadslagingen van vroeger te vervallen.

» Hoezeer dan ook genegen zijne zinswijze aan het beter oordeel der Commissie te onderwerpen, vermeent de ondergeteekende toch op een punt, dat ongetwijfeld het belangrijkste te achten is, zijn voorstel te moeten handhaven; hij kan zich dan ook niet vereenigen met de voorgestelde veranderingen in de slotartikelen van hoofdstuk III van het Reglement.

»In die artikelen treft men het kenmerkend onderscheid aan tusschen het oude en het nieuwe Reglement en, hoevel nu de Commissie een middenweg voorstelt om de uiteenloopende gevoelens zoo veel mogelijk te vereenigen, schijnt toch een eenvoudige terugkeer tot het oude verkieslijker.

»Het zoogenaamde stelsel van zelfstandige rapporteurs, dat de Commissie niet geheel wil verlaten, leidt er toe, al moge zulks niet in de bedoeling liggen, om bij het maken van wetten, het overwigt der Tweede Kamer nog grooter te doen zijn dan thans reeds het geval is. De eigenaardige werkring der Regering om (de zeldzame gevallen van art. 110 en 111 der Grondwet uitgezonderd) wetsontwerpen te verdodigen, en te beoordeelen of ingediende amendementen al dan niet in het stelsel der wet passen, wordt gedeeltelijk op de commissie van rapporteurs overgebracht. Is dit wenschelijk? Is het goed bepalingen in het leven te roepen, waardoor de taak der Ministers nog wordt bemoeijelijk? De Minister staat toch, dit zal niet worden ontkend, tegenover eene dergelijke zelfstandige commissie in een onaangenaam dilemma. Volgt hij haar advies, waar het van het zijne afwijkt, zal hij de beschuldiging van zwakheid niet ontgaan; geeft hij daarentegen niet toe aan eene commissie, die geacht wordt het gevoelen der Kamer te vertegenwoordigen, staat hij bloot aan het verwijt van het gemeen overleg niet te willen bevorderen.

»Nu moge men hiertegen aanvoeren dat deze beschouwingen van ondergeschikt belang zijn; indien slechts het doel, om betere vruchten van den wetgevenden arbeid te plukken, bereikt wordt; zoo dient men toch in het oog te houden, dat indien hiertoe een grootere invloed der commissie van rapporteurs noodzakelijk geacht wordt, een hoofdvereischte van dit stelsel is, dat die commissie zoodanig worde zamengesteld, dat hare zienswijze in de daad een overwegenden invloed in de Kamer uitoefene; zoo niet, loopt men gevaar dat de Regering door de onderhandelingen en besprekingen met de leden der commissie op het dwaalspoor zal gebracht worden en een geheel verkeerden indruk zal kunnen ontvangen van de denkbeelden, die de Kamer is toegedaan. Maar dit vereischte van eene doelmatige zamenstelling der commissie kan het Reglement niet verzekeren.

»Dikwerf toch zullen de meest bevoegden door toevallige omstandigheden, soms uit partijbedoelingen, uitgesloten worden en menigmaal zal het geval zich voordoen dat het lot de meest geschikte in twee of drie sectien vereenigt, terwijl de overige sectien geen lid zullen kunnen aanwijzen, die bijzonder op de hoogte van het onderwerp is. Zoo doende zal niet zelden het brandpunt van het debat buiten de commissie van rapporteurs gevonden worden, en dan wordt die commissie, na haar verslag te hebben uitgebragt, slechts een omslagtig raderwerk zonder nut.

»Is daarentegen de commissie in dier voege zamengesteld, dat hare zelfstandige voorlichting van groot nut kan zijn, wordt zij hierin door het oude Reglement geenszins belemmerd. Art. 35 van het oude Reglement schrijft toch uitdrukkelijk voor dat het eindverslag het eigen oordeel der commissie en de wijzigingen, die zij raadzaam mogt achten, moet bevatten. Gaat men nu ook met de verkregen onderzending te rade, bij voorbeeld, bij gelegenheid van de behandeling van het wetsontwerp op de regterlijke organisatie, zoude, naar veler oordeel, het ondoelmatige van het stelsel duidelijk zijn aan het licht gekomen.

»Nu zal men zich welligt op de door de Commissie voorgestelde gewijzigde redactie van art. 32 beroepen, waarbij terugkeer tot het oude stelsel facultatief wordt gemaakt, maar die keuze bij elk wetsontwerp uit te lokken en aan het gevoelen der commissie van rapporteurs over te laten, schijnt evenmin doelmatig als het volgen van verschillende bepalingen bij het onderzoek der regeringsvoorstellen.

»Hoe duidelijker en eenvoudiger een Reglement van Orde zij, hoe minder het tot verschillende opvattingen kan aanleiding geven, hoe beter het aan zijn doel zal beantwoorden, en het is ook uit dien hoofde dat het weder invoeren van oude bekende bepalingen, waaraan de Kamer sedert jaren gewoon is, aanbeveling verdient.

»Aan het einde zijner beschouwingen gekomen, moet de ondergeteekende nog tot zijn leedwezen de aandacht vestigen op eene wijziging der Commissie, die volgens zijn bescheiden oordeel bepaald aan de Kamer moet worden ont-

raden. Hij bedoelt het voorstel om uit art. 32, waar gewag gemaakt wordt van mondeling overleg met den Minister, de woorden »met diens toestemming" te doen wegvallen. Art. 33 (oud) gewaagden in het algemeen van overleg; art. 34 (oud) van hetzij schriftelijk, hetzij mondeling, van de Regering ontvangen mededeelingen; er is hier geen sprake van een voorschrift aan de Regering om voor eene commissie van rapporteurs te verschijnen en zeer te regt, omdat art. 89 der Grondwet geen dergelijken uitleg gedooft. Hoe de Commissie omtrent dit onderwerp van »een prijs geven van een regt der Kamer of van hare gedelegeerden" kan spreken, is niet regt duidelijk.

»Het tegenwoordig zijn in de vergadering, waarvan § 3 van het aangehaald artikel der Grondwet gewaagt, bedoelt toch ontegenzeggelijk ook in verband met § 1, eene vergadering der Kamer, niet eene zitting eener commissie, maar al ware dit niet het geval, zoude toch nog volgens § 2 de keus tusschen het geven van mondelinge of schriftelijke inlichtingen aan de hoofden der ministeriele Departementen moeten worden overgelaten.

»Naar aanleiding der bovenstaande beschouwingen en zonder verdere toelichting noodig te achten, wijzigt de ondergeteekende zijn voorstel in dien zin, dat de wederinvoering van het oude Reglement zich zoude bepalen tot de artt. 30—36, betreffende de voorbereiding van wetsontwerpen of andere voorstellen voor de openbare beraadslaging. Eene in dien geest gewijzigde redactie wordt hierbij overgelegd, ter vervanging van het stuk n°. 3."

»VAN ZUIJLEN VAN NYEVELT."

Het door den heer VAN ZUIJLEN VAN NYEVELT ingezonden nader voorstel luidt aldus:

»De ondergeteekende heeft de eer het volgende besluit aan de goedkeuring der Kamer te onderwerpen.

»De Kamer, lettende op de slotbepaling van het Reglement van Orde en op hare beslissing dienaangaande in hare Vergadering van den 19den December jl genomen:

»Besluit:

»Onverminderd de overige wijzigingen, die in het Reglement van Orde mogten noodig geacht worden:

»1°. De artikelen 30—36 van het Reglement van Orde van den 18den Maart 1872 worden vervangen door de artt. 30—36 van het vorig Reglement, hetwelk tot den 15den April van dat jaar van kracht is geweest.

»2°. Deze wijziging treedt in werking den 1sten Mei 1874 of zooveel vroeger als de Kamer nader mogt bepalen."

»VAN ZUIJLEN VAN NYEVELT."

Naar het oordeel der Commissie van Rapporteurs heeft het gehouden overleg tot gunstige uitkomsten geleid, dewijl overeenstemming met den voorsteller omtrent het beginsel werd verkregen, zoodat ook diens gewijzigd voorstel definitieve goedkeuring van het tegenwoordig Reglement, op enkele punten gewijzigd, thans tot grondslag heeft. Echter heeft de voorsteller zich met opzigt tot die wijzigingen beperkt tot de artt. 30—36 en geeft den wensch te kennen dat de andere, ook die waarmede hij zich vereenigt, zullen worden voorgedragen door de Commissie. Deze voldoet aan het slot van haar Verslag aan dit verlangen.

Gaarne neemt zij de verbeteringen in artt. 17 en 25, door den voorsteller aangewezen, onder de hare op.

Wijziging van art. 39 daarentegen acht zij minder raadzaam. Het zou weinig baten, daar al dadelijk tot goedkeuring der notulen de tegenwoordigheid van het vereischte getal leden noodig is, en aan den anderen kant ware misbruik te vreezen.

Ook de bevoegdheid in art. 43 aan de Vergadering voorbehouden, schijnt niet op den Voorzitter te mogen worden overgebracht. Deze moet, acht hij voorlezing overbodig, de Vergadering kunnen raadplegen. De voorlezing, waardoor de besluiten en mededeelingen der Regering ook buiten de Kamer openbaarheid erlangen, behoort regel te blijven.

De overeenstemming in beginsel maakt het besluit, aan het slot van dit verslag door de Commissie aanbevolen, tot een amendement op het oorspronkelijke voorstel. Doch de behandeling van art. 30—36 zal den voorsteller de ge-

Voorstel v. d. heer v. Zuijlen v. Nyevelt omtrent het in werking brengen v. h. Reglement v. Orde der Kamer v. 5 Mei 1852.

legenheid aanbieden zijn voorstel daaromtrent, des verkiezende, bij wijze van amendement op dat der Commissie, in beraadslaging te brengen.

De Commissie gelooft alzoo de Kamer te moeten raden zich te vereenigen met het beginsel van het voorstel, zoodanig als het laatstelijk is gewijzigd, doch wat de uitvoering betreft het niet goed te keuren dan aldus geamendeerd:

» De Kamer, lettende op de slotbepaling van het Reglement van Orde en op hare beslissing dienaangaande in hare vergadering van den 19den December ll. genomen,

» Besluit :

» Het Reglement van Orde van den 18den Maart 1872 wordt gewijzigd als volgt :

Art. 1 wordt aldus gelezen :

» Zoo lang de voorzitter der Kamer nog niet door den Koning benoemd is en het voorzitterschap aanvaard heeft, belegt het oudste lid in jaren, dat aanwezig is, de vergaderingen en bekleedt daarin het voorzitterschap."

Art. 3. In den vierden regel wordt in plaats van "vijf" gelezen: "drie".

Art. 14. De twee eerste volzinnen van dit artikel aldus te lezen:

» De Kamer benoemt nevens den griffier een of meer commiesen-griffier. Deze vervangen den griffier, waar dit noodig is."

Art. 17. Daarachter de volgende zinsnede te voegen :

» Dezelfde plaatsvervangende wordt in acht genomen indien de voorzitter of de tweede voorzitter tot rapporteur benoemd is."

Art. 21. De laatste zinsnede van het artikel aldus te lezen:

» Voorstellen, die met vroegere, bij de Kamer ingekomen, in een zeer naauw verband staan, kunnen, aan dezelfde afdelingen, die met het overwegen der vroegere belast zijn geweest, worden verzonden."

Art. 25. Uit dit artikel weg te laten de zinsneden :

» De voorzitter der afdeling — oudste aanwezige lid."

De artt. 32—36 te vervangen door de volgende :

» *Art. 32.* Bij begrooingswetten maakt de commissie van rapporteurs, behalve in geval dat zij van oordeel is het in art. 35 bedoelde verslag onmiddellijk te kunnen vaststellen, een voorloopig verslag op, dat de uitkomsten der in art. 30 bedoelde mededeeling en overweging inhoudt.

» Met het voorloopig verslag en met het daarop van de Regering ontvangen antwoord wordt dadelijk gehandeld op de wijze in art. 36 voorgeschreven.

» Hetzelfde doet zij bij zoodanige andere wetsvoorstellen, waarbij zij insgelijks een voorloopig verslag noodig acht.

» In het andere geval beslist de commissie of naar aanleiding der overweging, in art. 30 bedoeld, overleg met de Regering noodig is en zoo ja omtrent welke punten. Die punten worden, behoorlijk toegelicht, door tusschenkomst van den Voorzitter der Kamer aan den betrokken Minister verzonden."

» *Art. 33.* Wanneer gedurende den loop harer werkzaamheden tot voorbereiding der openbare beraadslaging de commissie verlangt met den betrokken Minister in mondeling

overleg te treden, noodigt zij, door tusschenkomst van den Voorzitter der Kamer, den Minister onder mededeeling der redenen tot het houden eener bijeenkomst uit.

» Verlangt de Minister mondeling overleg met de commissie, wordt zij hiervan op gelijke wijze in kennis gesteld."

» *Art. 34.* Wanneer de commissie gedurende den loop harer werkzaamheden tot voorbereiding der openbare beraadslaging nieuwe overweging in de afdelingen meent te moeten voorstellen, doet zij dit bij een beredeneerd verslag.

» Op de nieuwe overweging zijn dezelfde bepalingen als op de eerste toepasselijk."

» *Art. 35.* De commissie brengt, na afloop van de in de vorige artt. omschrevene voorbereidende werkzaamheden, een verslag uit. Het lehelst, voor zoo veel dit niet reeds geschied is in het voorloopig verslag en door de inmiddels gedrukte Regeringsbescheiden :

» eene beknopte uiteenzetting van de strekking der voordragt en van de daarin vervatte bepalingen ;

» een overzicht van de daaromtrent in de afdelingen der Kamer gehouden overweging ;

» mededeeling van de uitkomsten van het gehouden overleg met de Regering, zoo dat heeft plaats gehad, en alles wat verder door de commissie van rapporteurs tot regt begrip van het in de voordragt behandeld onderwerp en eene goede voorbereiding der openbare beraadslaging wenschelijk wordt geacht.

» Acht de commissie van rapporteurs wijzigingen in het wetsvoorstel raadzaam, dan voegt zij de onderwerpen daarvan bij haar verslag.

» Dit gaat voorts vergezeld van de nota's bedoeld in art. 27 en van de bescheiden, van Regeringswege bij de commissie ingekomen."

» *Art. 36.* De verslagen der commissie en de stukken, waarvan zij vergezeld gaan, worden, even als de memorie van antwoord in art. 32 bedoeld, gedrukt aan de leden rondgedeeld en aan de Regering toegezonden. De commissie kan bevelen, dat van de Regering ontvangen bescheiden niet worden gedrukt, maar ter inzage van de leden ter griffie nedergelegd."

Art. 52. De eerste zinsnede van dit artikel wordt aldus gelezen :

» Niemand voert meer dan twee malen, ook niet om de Ministers of voorstellers te beantwoorden, over hetzelfde onderwerp het woord, tenzij de Kamer hem hiertoe verlof geve."

Art. 67 wordt aldus gelezen :

» Elke voorgestelde wijziging kan door den voorsteller, indien hij tegenwoordig is, worden toegelicht.

» Wijzigingen voorgedragen namens de commissie van rapporteurs, mits het gevoelen der meerderheid in haar midden uitdrukkende, maken van regtswege een onderwerp van beraadslaging uit.

» Wijzigingen door leden voorgesteld moeten, om een onderwerp van beraadslaging uit te maken, door minstens vijf leden worden voorgesteld of ondersteund.

» Veranderingen door den voorsteller eener wijziging daarin gebragt behoeven geene nieuwe ondersteuning, tenzij de Kamer anders beslisse.

» Het lid door de commissie van rapporteurs daartoe aangewezen of anders haar voorzitter, heeft de regten van voorsteller. De eerste onderteekenaar van eene door verscheidene leden voorgestelde wijziging heeft insgelijks die regten."

Art. 68. Achter dit artikel de volgende zinsnede te voegen :

» Indien de vergadering hangende de beraadslaging be-

Voorstel v. d. heer v. Zuijlen v. Nyevelt omtrent het in werking brengen v. h. Reglement v. Orde der Kamer v. 5 Mei 1852.

slist, dat de commissie van rapporteurs over eene of meer voorgedragene wijzigingen verslag zal uitbrengen, voldoet de commissie aan dien last bij monde van haren voorzitter of door het uitbrengen van een schriftelijk verslag."

Art. 71. Achter dit artikel de volgende zinsneden te voegen:

"Indien een voorstel in den loop der beraadslaging wijziging heeft ondergaan, kan de Kamer besluiten, alvorens tot de eindstemming over te gaan, dat door de commissie van rapporteurs verslag zal worden uitgebragt over den invloed dien de aangenomen wijzigingen op het verband en de strekking van het voorstel hebben.

"Na het uitbrengen van dat verslag gaat de Kamer, zonder heropening der beraadslaging, tot de eindstemming over of zij verzendt het in de beraadslaging gewijzigd voorstel met het daarover uitgebragt verslag aan de afdeelingen ter overweging."

Art. 134 vervalt.

"2°. Het gewijzigd Reglement treedt in werking den 1sten Mei 1871."

Aldus vastgesteld den 23sten Januarij 1874.

KAPPEYNE VAN DE COPPELLO.
TAK.

VAN AKERLAKEN.

VAN ECK. (*)

(*) Een plotselinge dood ontrukte aan de Commissie haar hooggeacht medelid, den heer DE BRAUW, vóór dat het verslag, aan welks samenstelling hij met zijn bekenden ijver en langdurige parlementaire ervaring een zeer werkzaam aandeel genomen had, hem ter onderteekening kon worden aangeboden. Betreurt de Kamer haar verlies, voor de Commissie zal bij de toelichting harer voorstellen het gemis van zijnen bijstand zich dubbel laten gevoelen.